

PRIVREDNO PRAVNI SISTEM I POLITIKA

**Pravni fakultet
Univerziteta u Travniku**

VIII. MODUL

FISKALNI SISTEM - 2. dio

PRIREDIO

Prof. dr. Faruk Jašarević

CILJEVI IZLAGANJA

- **OBJASNITI SYSTEM JAVNIH
RASHODA**
- **DEFINIRATI BUDŽETSKU POLITIKU**

5. SISTEM JAVNIH RASHODA

- **SISTEM JAVNIH RASHODA** OBUHVATA
RAZLIČITE INSTRUMENTE JAVNOG
FINANCIRANJA ODNOSNO UKUPNU
STRUKTURU JAVNIH RASHODA
(IZDATAKA)

5. SISTEM JAVNIH RASHODA

- **RADI SE O DRUGOM TEMELJNOM VIDU FINANCIJSKE AKTIVNOSTI KOJI PODRAZUMIJEVA**
 - **UTVRĐIVANJE OBIMA I STRUKTURE JAVNIH POTREBA ...**

5. SISTEM JAVNIH RASHODA

- **PROCJENU DRUŠTVENIH PRIORITETA U SKALI JAVNIH IZDATAKA**
- **ODREĐIVANJE NOSILACA ODNOSNO INSTRUMENTATA FINANCIRANJA POJEDINIH SEKTORA JAVNIH POTREBA**

5. SISTEM JAVNIH RASHODA

- **NA POČETKU FINANCIJSKE AKTIVNOSTI DRŽAVE**
 - **UTVRĐUJU SE NAJPRIJE POTREBE I NEOPHODNA SREDSTVA RADI NJIHOVOG FINANCIRANJA, PA TEK ONDA ...**

5. SISTEM JAVNIH RASHODA

- **VISINA I RASPORED POREZNOG PRITISKA, ODNOSNO UČEŠĆA POJEDINIH POREZA I DRUGIH IZVORA U FORMIRANJU JAVNIH PRIHODA**

5. SISTEM JAVNIH RASHODA

- ZA RAZLIKU OD PREDUZEĆA I POJEDINACA KOJI U SVOJOJ FINANCIJSKOJ AKTIVNOSTI, U PRAVILU, POLAZE OD **PRIHODA**, ČIME SU LIMITIRANI NJIHOVI RASHODI ...

5. SISTEM JAVNIH RASHODA

- ... **KOD FINANCIJSKE AKTIVNOSTI DRŽAVE**
 - **DEFINIRANJE OBIMA I STRUKTURE JAVNIH RASHODA**
 - **DETERMINIRA VISINU JAVNIH PRIHODA**

5. SISTEM JAVNIH RASHODA

- **IAKO SISTEM JAVNIH RASHODA**
OBUHVATA VIŠE INSTRUMENTATA
FORMIRANJA I USMJERAVANJA
SREDSTAVA, ZBOG ZNAČAJA BUDŽETA
UOBIČAJENO JE DA SE BUDŽETSKIM
SISTEMOM OZNAČAVA SISTEM JAVNOG
FINANCIRANJA U CJELINI

5. SISTEM JAVNIH RASHODA

- RAZMATRANJE KARAKTERISTIKA I FUNKCIJA **BUDŽETA** U OSNOVI PRETPOSTAVLJA
 - ANALIZU NIZA ZAJEDNIČKIH ELEMENATA
 - ŠTO SU SVOJSTVENI SVIM INSTRUMENTIMA JAVNOG FINANCIRANJA

5.1. POJAM I KARAKTERISTIKE BUDŽETA (PRORAČUNA)

- **BUDŽET** JE TOKOM **POVIJESTI**
DOŽIVLJAVAO **RAZLIČITE**
METAMORFOZE OVISNO O
 - **ZADACIMA DRŽAVE, I**
 - **UKUPNE DRUŠTVENE AKTIVNOSTI**
ŠTO SE ODNOSI NA USMJERAVANJE
TOKOVA PRIVREĐIVANJA I UKUPNOG
RAZVOJA

5.1. POJAM I KARAKTERISTIKE BUDŽETA (PRORAČUNA)

- **IAKO BUDŽET NIJE VIŠE NI JEDINI INSTRUMENT DRUŠTVENOG PLANIRANJA NITI ISKLJUČIV NOSILAC JAVNOG FINANCIRANJA, IPAK SE FUNKCIONIRANJE DRŽAVE I ORGANIZIRANE DRUŠTVENE ZAJEDNICE, NE MOŽE ZAMISLITI BEZ OVOG INSTRUMENTA**

5.1. POJAM I KARAKTERISTIKE BUDŽETA (PRORAČUNA)

- **BUDŽET** UNOSI RED U FINANCIJSKOJ
AKTIVNOSTI DRŽAVE, ODNOSNO U
 - **FORMIRANJU SREDSTAVA (POREZI,
CARINE, DOPRINOSI, TAKSE...) ...**

5.1. POJAM I KARAKTERISTIKE BUDŽETA (PRORAČUNA)

- **USMJERAVANJU SREDSTAVA NA IME
FINANCIRANJA JAVNIH POTREBA**
- **I**
- **STVARANJU MATERIJALNE OSNOVE
ZA FUNKCIONIRANJE DRŽAVE I
UKUPNE DRUŠTVENO - POLITIČKE
STRUKTURE**

5.1. POJAM I KARAKTERISTIKE BUDŽETA (PRORAČUNA)

- **DEFINIRANJE** **BUDŽETA**
PRETPOSTAVLJA **NJEGOVO**
RAZMATRANJE **IZ** **VIŠE** **UGLOVA,**
ODNOSNO SA
 - **FINANCIJSKOG**
 - **EKONOMSKOG**
 - **PRAVNOG, I**
 - **POLITIČKOG ASPEKTA**

5.1. POJAM I KARAKTERISTIKE BUDŽETA (PRORAČUNA)

- **S FINANCIJSKOG ASPEKTA, BUDŽET PREDSTAVLJA PLAN PRIHODA I RASHODA DRŽAVE KOJI SE U PRAVILU DONOSI ZA JEDNU GODINU**

5.1. POJAM I KARAKTERISTIKE BUDŽETA (PRORAČUNA)

- **TO ZNAČI DA SE BUDŽETOM**
 - **UTVRĐUJE OBIM I STRUKTURA
JAVNIH RASHODA, NA JEDNOJ
STRANI, I**
 - **IZVORA PRIHODA KOJIMA SE
OSIGURAVA POKRIĆE RASHODA, NA
DRUGOJ STRANI**

5.1. POJAM I KARAKTERISTIKE BUDŽETA (PRORAČUNA)

- **EKONOMSKI ASPEKT BUDŽETA ODNOSI SE NA**
 - **NJEGOVE EKONOMSKE UČINKE,**
 - **ODNOSNO NA**
 - **FUNKCIONALNU VEZU IZMEĐU
BUDŽETSKIH SREDSTAVA I
EKONOMSKIH TOKOVA**

5.1. POJAM I KARAKTERISTIKE BUDŽETA (PRORAČUNA)

- **DVA SU GLOBALNA EKONOMSKA UČINKA BUDŽETA:**
 - **PRVO**, PRILIKOM UTVRĐIVANJA OBIMA BUDŽETA ODREĐUJE SE I POREZNI PRITISAK NA PRIVREDU, ŠTO SE NEGATIVNO ODRAŽAVA NA AKUMULATIVNU I REPRODUKTIVNU SPOSOBNOST PREDUZEĆA ...

5.1. POJAM I KARAKTERISTIKE BUDŽETA (PRORAČUNA)

- DRUGO, EKONOMSKI UČINCI SE
ODNOSE I NA STRUKTURU
BUDŽETSKIH RASHODA, POGOTOVO U
POGLEDU IZDATAKA NA IME
NEPOSREDNIH ILI POSREDNIH
INTERVENCIJA DRŽAVE U TOKOVIMA
PRIVREĐIVANJA

5.1. POJAM I KARAKTERISTIKE BUDŽETA (PRORAČUNA)

- **PRAVNI ASPEKT BUDŽETA ODNOSI SE NA PITANJA**
 - **PRAVNOG USTROJSTVA BUDŽETSKOG FINANCIRANJA, I**
 - **POSTUPAK DONOŠENJA I IZVRŠAVANJA BUDŽETA**

5.1. POJAM I KARAKTERISTIKE BUDŽETA (PRORAČUNA)

- **KOLIKI JE ZNAČAJ BUDŽETA ZA ORGANIZIRANO DRUŠTVO, VIDI SE IZ ČINJENICE**
 - **DA SE DONOSI PO ISTOM POSTUPKU KAO I ZAKONI,**
 - **ODNOSNO ...**

5.1. POJAM I KARAKTERISTIKE BUDŽETA (PRORAČUNA)

- **DA JE BUDŽET ZAKON U
FORMALNOM SMISLU RIJEČI,
NEOVISNO OD TOGA ŠTO
SADRŽINSKI PREDSTAVLJA PLAN
PRIHODA I RASHODA**

5.1. POJAM I KARAKTERISTIKE BUDŽETA (PRORAČUNA)

- **POLITIČKI ASPEKT BUDŽETA TREBA POSMATRATI U KONTEKSTU ČINJENICE**
 - **DA GA DONOSI NAJVEĆE PREDSTAVNIČKO TIJELO (PARLAMENT)**
 - **I ...**

5.1. POJAM I KARAKTERISTIKE BUDŽETA (PRORAČUNA)

- **DA ON PREDSTAVLJA JEDNO OD NAJMOĆNIJIH SREDSTAVA KOJIM LEGISLATIVA (ZAKONODAVSTVO) KONTROLIRA DJELATNOST VLADE I UPRAVE, ODNOSNO IZVRŠILACA BUDŽETA**

5.1. POJAM I KARAKTERISTIKE BUDŽETA (PRORAČUNA)

- IZ ASPEKATA **BUDŽETA** PROIZLAZE I NJEGOVI BROJNI I RAZNOVRNI ZADACI

5.1. POJAM I KARAKTERISTIKE BUDŽETA (PRORAČUNA)

- **ZADACI BUDŽETA SU ISTOVRNSNI SA ZADACIMA UKUPNOG FISKALNOG SISTEMA (FINANCIJSKI, EKONOMSKI, REDISTRIBUTIVNI...), SAMO ŠTO SE ONI KONKRETIZIRAJU I OPERACIONALIZIRAJU KROZ STRUKTURU BUDŽETA, ODNOSNO PREKO UČEŠĆA POJEDINIHZDATAKA U BUDŽETU**

5.2. BUDŽETSKA NAČELA

- **BUDŽETSKA NAČELA, ŠTO SU REZULTAT FINANCIJSKE TEORIJE I BUDŽETSKOG ZAKONODAVSTVA, PREDSTAVLJAJU OPĆA PRAVILA REALIZIRANJA FINANCIJSKE AKTIVNOSTI DRŽAVE KROZ BUDŽET KAO TEMELJNI INSTRUMENT FORMIRANJA I USMJERAVANJA SREDSTAVA NA IME JAVNE POTROŠNJE**

5.2. BUDŽETSKA NAČELA

- **RADI SE O NAČELIMA KOJA SU SE**
 - **POTVRDILA DUGOGODIŠNJOM PRAKSOM**
 - **PREDSTAVLJAJU MANJE ILI VIŠE OPĆE KARAKTERISTIKE SVIH BUDŽETSKIH SISTEMA**

5.2. BUDŽETSKA NAČELA

- U ZAKONODAVSTVU I PRAKSI DRŽAVA POSTOJE SLJEDEĆA **BUDŽETSKA NAČELA:**

- JEDINSTVO
- POTPUNOST
- SPECIJALIZACIJA
- RAVNOTEŽA
- PRETHODNO ODOBRENJE
- JAVNOST

5.2. BUDŽETSKA NAČELA

- **NAČELO JEDINSTVA BUDŽETA**
PRETPOSTAVLJA DA BUDŽET
PREDSTAVLJA JEDINI INSTRUMENT
FINANCIJANJA DRŽAVE I DRUŠTVENO -
POLITIČKE STRUKTURE

5.2. BUDŽETSKA NAČELA

- **CJELOKUPNA SE FINANCIJSKA
AKTIVNOST DRŽAVE**
 - **ODVIJA PREKO BUDŽETA**
 - **I**
 - **NEMA NIKAKVIH VANBUDŽETSKIH
INSTRUMENTATA JAVNOG
FINANCIRANJA**

5.2. BUDŽETSKA NAČELA

- **NEKADA SE NA OVOM NAČELU**
INSISTIRALO IZ
 - **FINANCIJSKIH RAZLOGA**
 - **EKONOMSKIH RAZLOGA**
 - **POLITIČKIH RAZLOGA**

5.2. BUDŽETSKA NAČELA

- **TO ZNAČI DA SE**
 - **IMA PREGLED NA JEDNOM MJESTU UKUPNE FINANCIJSKE AKTIVNOSTI**
 - **ZADRŽI NEUTRALNOST I RESTRIKTIVNOST FINANCIRANJA U ODNOSU NA PRIVREDU I TRŽIŠNI MEHANIZAM ...**

5.2. BUDŽETSKA NAČELA

- **DA NAJVIŠE PREDSTAVNIČKO TIJELO
IMA UVID U POGLEDU ODLUČIVANJA
O OBIMU I STRUKTURI JAVNE
POTROŠNJE I U ODNOSU NA
KONTROLU FINANCIJSKE AKTIVNOSTI
DRŽAVE**

5.2. BUDŽETSKA NAČELA

- NAKON TRIDESETIH GODINA I U VRIJEME AFIRMACIJE INTERVENCIONISTIČKOG KONCEPTA EKONOMSKE POLITIKE, **NAČELO JEDINSTVA BUDŽETA SE NAPUŠTA**, JER SE USPOREDO S BUDŽETOM POJAVLJUJU I DRUGI INSTRUMENTI FINANCIRANJA, KAO ŠTO SU: ...

5.2. BUDŽETSKA NAČELA

...

- **DVOJNI BUDŽETI**
- **BUDŽETI KRIZA**
- **BUDŽETSKI ANEKSI**
- **FONDOVI**

5.2. BUDŽETSKA NAČELA

- **GLAVNO OPRAVDANJE ZA OVAJ PLURALIZAM U FINANCIRANJU JESTE ČINJENICA KAKO SE KLASIČNIM BUDŽETOM NE MOGU OBUHVATITI SREDSTVA NA IME FINANCIRANJA EKONOMSKIH I SOCIJALNIH IZDATAKA**

5.2. BUDŽETSKA NAČELA

- TO JE ZNAČILO DA **BUDŽET** I NADALJE OSTAJE GLAVNI INSTRUMENT FINANCIRANJA FUNKCIJA DRŽAVE I KLASIČNIH JAVNIH POTREBA, A OVI DRUGI INSTRUMENTI IMAJU ZA ZADATAK
 - **PREVLADAVANJE EKONOMSKE KRIZE**
 - ...

5.2. BUDŽETSKA NAČELA

... ODNOSNO

**➤ OBEZBJEĐIVANJE I NESMETANOG
EKONOMSKOG I SOCIJALNOG
RAZVOJA**

- **NJIHOVE VEĆE ILI MANJE PRISUSTVO
UVJETOVANO JE UPRAVO TOKOVIMA
DRUŠTVENE REPRODUKCIJE**

5.2. BUDŽETSKA NAČELA

- **NAKON PREVLADAVANJA KRIZA TRIDESETIH GODINA, PONOVO SE REAFIRMIRA NAČELO JEDINSTVA U SMISLU DA SE ŠIRI STRUKTURA BUDŽETSKIH IZDATAKA I SA EKONOMSKIM I SOCIJALNIM IZDACIMA (ČIME SU POSTALI SUVIŠNI INSTRUMENTI ŠTO SU FINANCIRALI OVE POTREBE)**

5.2. BUDŽETSKA NAČELA

- U OKVIRU **FISKALNOG SISTEMA** AFIRMIRAJU I **DRUGI INSTRUMENTI** (U PRVOM REDU, **FONDOVI**) KOJI PRETPOSTAVLJAJU DA SE FORMIRANJE I USMJERAVAJE SREDSTAVA NE VRŠI ISKLJUČIVO DRŽAVNOM REŽIJOM

5.2. BUDŽETSKA NAČELA

- TO ZNAČI DA JE **ULOGA DRŽAVE** U OVOM DOMENU
 - **KOREKTIVNA**
 - **I**
 - **DOPUNJUJUĆA**

5.2. BUDŽETSKA NAČELA

- **NAČELO POTPUNOSTI** INZISTIRA DA SE U BUDŽET UNESU, U PUNIM IZNOSIMA, SVI PRIHODI I RASHODI

5.2. BUDŽETSKA NAČELA

- NA OVAJ NAČIN **PREDSTAVNIČKO TIJELO** STJEČE UVID U CJELOKUPNU FINANCIJSKU AKTIVNOST DRŽAVE, ŠTO ZNAČI DA SE MIMO NJEGOVIH ODLUKA NE MOGU STVARATI NIKAKVI PRIHODI I RASHODI

5.2. BUDŽETSKA NAČELA

- U VEZI SA OVIM NAČELOM POSTOJE **DVA METODA BUDŽETIRANJA:**
 - **BRUTO – METOD**
 - **I**
 - **NETO - METOD**

5.2. BUDŽETSKA NAČELA

- **BRUTO - METOD** PRETPOSTAVLJA
 - DA SE SVI PRIHODI I RASHODI KOJI ULAZE U BUDŽET ISKAŽU U SVOM PUNOM IZNOSU
 - DA NE POSTOJE NIKAKVA PRETHODNA KOMPENZIRANJA, ODNOSNO PREBIJANJA

5.2. BUDŽETSKA NAČELA

- **NETO - METOD** ZNAČI DA SE U BUDŽET
 - UNOSE PRIHODI, ODNOSNO RASHODI U SVOM ČISTOM IZNOSU,
 - NAKON KOMPENZIRANJA UKUPNIH PRIHODA S TROŠKOVIMA NAPLATE

5.2. BUDŽETSKA NAČELA

- TIPIČAN PRIMJER, JESTE ISKAZIVANJE U BUDŽETU **PRIHODA OD CARINA**
- KOD **BRUTO - METODA** U BUDŽET SE U PUNOM IZNOŠU UNOSE **PRIHODI OD CARINA I TROŠKOVI CARINSKE SLUŽBE**
- KOD **NETO - METODA** SE VRŠI PREBIJANJE PRIHODA OD CARINA SA IZDACIMA NA IME CARINSKE SLUŽBE, I OVAKAV TZV. ČISTI IZNOS SE UNOSI U BUDŽET

5.2. BUDŽETSKA NAČELA

- RANIJE SU U PRAKSI BILI ZASTUPLJENI **BUDŽETI S NETO - METODOM** RADI PSIHOLOŠKOG UTISKA O
 - **MANJEM BUDŽETU, I**
 - **PREGLEDNOSTI U FINANCIJSKOJ AKTIVNOSTI DRŽAVE**

5.2. BUDŽETSKA NAČELA

- **DANAS SU U PRIMJENI BUDŽETI S BRUTO – METODOM ZBOG**
 - **REALNOSTI I CJELOKUPNOSTI U ISKAZIVANJU FINANCIJSKE AKTIVNOSTI, I**
 - **PARLAMENTARNE KONTROLE NAD FORMIRANJEM I TROŠENJEM SREDSTAVA NA IME JAVNIH POTREBA**

5.2. BUDŽETSKA NAČELA

- **NAČELO SPECIJALIZACIJE**
(SPECIFIKACIJE) ZNAČI DA SE BUDŽET
ISKAZUJE KROZ
 - **DIJELOVE**
 - **RAZDJELE**
 - **PARTIJE, I**
 - **POZICIJE ...**

5.2. BUDŽETSKA NAČELA

- ... PA SE I PRIHODI I RASHODI UNOSE U OKVIRIMA IZVRŠENE SPECIFIKACIJE BUDŽETA

5.2. BUDŽETSKA NAČELA

- **PRIHODI SE SPECIFICIRAJU PO**
 - **OBLICIMA (POREZ)**
 - **VRSTAMA (POREZ NA DOHODAK)**
 - **I**
 - **PODVRSTAMA (POREZ NA DOHODAK OD POLJOPRIVREDE)**

5.2. BUDŽETSKA NAČELA

- **RASHODI SE SPECIFICIRAJU PO**
 - **NAMJENI (RAD DRŽAVNIH ORGANA, ODNOSNO ADMINISTRACIJA)**
 - **I**
 - **KORISNICIMA (MINISTARSTVO VANJSKIH POSLOVA) ...**

5.2. BUDŽETSKA NAČELA

- ... I KAO TAKVI IMAJU SVOJ **SPECIFICIRAN BROJ** KOJI ZADRŽAVAJU U **CJELOKUPNOM BUDŽETU**, KAO I U **ZAVRŠNOM RAČUNU** ŠTO SE DONOSI NA **KRAJU BUDŽETSKE GODINE**

5.2. BUDŽETSKA NAČELA

- **NAČELO RAVNOTEŽE BUDŽETA**
PRETPOSTAVLJA DA UKUPNOJ SUMI
JAVNIH RASHODA U BUDŽETU
ODGOVARA SUMA PRIHODA (POREZA,
TAKSA, CARINA...)

5.2. BUDŽETSKA NAČELA

- U SLUČAJU Odstupanja između ove dvije stavke govori se o **BUDŽETSKOJ NERAVNOTEŽI**, bilo o
 - BUDŽETSKOM Suficitu (gdje su prihodi veći od rashoda), ili
 - BUDŽETSKOM Deficitu (gdje su rashodi veći od prihoda)

5.2. BUDŽETSKA NAČELA

- **PREMA KLASIČNOJ KONCEPCIJI, NAČELO BUDŽETSKE RAVNOTEŽE SMATRANO JE ZLATNIM PRAVILOM ZDRAVIH FINACIJA**
- **BILO KOJI OBLIK BUDŽETSKE NERAVNOTEŽE ZNAČIO JE UNOŠENJE POREMEĆAJA U PRIVREDNIM TOKOVIMA**

5.2. BUDŽETSKA NAČELA

- **INZISTIRANJE NA RAVNOTEŽI**
POSLEDICA JE TADAŠNJE
 - **RESTRIKTIVNE I NEUTRALNE**
KONCEPCIJE I FINANCIJSKE
AKTIVNOSTI, I
 - **SVOĐENJE BUDŽETA SAMO NA**
FINANCIRANJA KLASIČNIH JAVNIH
POTREBA

5.2. BUDŽETSKA NAČELA

- PREMA **SAVREMENOJ KONCEPCIJI** KOJA JE IZRAZ JAČANJA BUDŽETA NA EKONOMSKOM I SOCIJALNOM PLANU, VIŠE SE NE INZISTIRA NA BUDŽETSKOJ RAVNOTEŽI PO SVAKU CIJENU

5.2. BUDŽETSKA NAČELA

- **OSNOVNO POLAZIŠTE OVE KONCEPCIJE JESTE**
 - **DA JE BITNA EKONOMSKA RAVNOTEŽA, ODNOSNO NESMETANI TOKOVI DRUŠTVENE REPRODUKCIJE**
 - **I ...**

5.2. BUDŽETSKA NAČELA

...

- **DA BUDŽET TREBA BITI U FUNKCIJI
ELIMINIRANJA EKONOMSKIH
DEPRESIJA I KRIZA, I PO CIJENU
VEĆE ILI MANJE NERAVNOTEŽE**

5.2. BUDŽETSKA NAČELA

- **ZATO SE RELATIVIZIRA OVO NAČELO PUTEM**
 - **BUDŽETSKIH DEFICITA KAO SREDSTVA ZA OŽIVLJAVANJE PRIVREĐIVANJA**
 - **TZV. CIKLIČNIH BUDŽETA (ŠTO JE ZNAČILO NE JEDNOGODIŠNJA RAVNOTEŽA VEĆ RAVNOTEŽA ZA VIŠE GODINA, ODNOSNO U JEDNOM CIKLUSU PRIVREDE) ...**

5.2. BUDŽETSKA NAČELA

- **AKTUALNE POLITIKE HRONIČNOG BUDŽETSKOG DEFICITA KAO GLAVNOG OSOLONCA KONCEPTA EKONOMSKE POLITIKE ŠTO SE TEMELJI NA EKONOMSKOJ RAVNOTEŽI UZ NEDOVOLJNU ZAPOSLENOST**

5.2. BUDŽETSKA NAČELA

- **NAČELO PRETHODNOG ODOBRENJA**
ZAHTIJEVA DA **BUDŽET**, KAO AKT
PLANIRANJA PRIHODA I RASHODA,
TREBA **PRETHODITI SVIM RADNJAMA**
VEZANIM ZA NAPLATU PRIHODA I
IZVRŠENJE RASHODA

5.2. BUDŽETSKA NAČELA

- **BUDŽET** PREDSTAVLJA
 - **AKT – UVJET**
 - **KOJI MORA PRETHODITI**
 - **KONKRETNIM RADNJAMA IZ DOMENA FINANCIJSKE AKTIVNOSTI DRŽAVE**

5.2. BUDŽETSKA NAČELA

- **POSTOJEĆI ZAKONI ŠTO SE ODNOSE NA POREZE I PRIHODE, KAO I RASHODE, NE MOGU BITI AKTIVIRANI BEZ **PRETHODNO USVOJENOG BUDŽETA****

5.2. BUDŽETSKA NAČELA

- **IAKO JE RANIJE INZISTIRANO NA OVOM NAČELU, U NOVIJE DOBA SE IPAK ONO RELATIVIZIRALO**

5.2. BUDŽETSKA NAČELA

- U SLUČAJU NEDONOŠENJA BUDŽETA NA VRIJEME, KORISTI SE **PRIVREMENO FINANCIRANJE** KOJE OMOGUĆAVA DA SE ZA ODREĐENO VRIJEME (NAJČEŠĆE MJESEC ILI DVA) NASTAVI FINANCIJSKA AKTIVNOST U RAZMJERAMA PRETHODNOG BUDŽETA DO DONOŠENJA NOVOG BUDŽETA

5.2. BUDŽETSKA NAČELA

- **NAČELO JAVNOSTI** PREDSTAVLJA TEKOVINU DEMOKRATSKIH PROCESA, I U DOMENU BUDŽETA KAO **ZNAČAJNOG PROGRAMA I POLITIČKE PRIRODE U DRŽAVI**

5.2. BUDŽETSKA NAČELA

- **REALIZIRANJE OVOG NAČELA JE PRETPOSTAVKA DA STANOVNIŠTVO IZRAŽAVA VOLJU U ODREĐIVANJU**
 - **FINANCIJSKE AKTIVNOSTI DRŽAVE, I**
 - **DJELATNOSTI NOSILACA JAVNE VLASTI**

5.2. BUDŽETSKA NAČELA

- OVO **NAČELO** ZAHTIJEVA DA SE U CJELOKUPNOM BUDŽETSKOM POSTUPKU, OD IZRADE NACRTA I PRIJEDLOGA, PREKO DONOŠENJA, PA SVE DO IZVRŠAVANJA I ZAVRŠNOG RAČUNA, OSIGURA **PUNO INFORMIRANJE GRAĐANA**

5.2. BUDŽETSKA NAČELA

- **OVO SE VRŠI PUTEM**

- **SREDSTAVA INFORMIRANJA, I**
- **SPECIJALNIH BROŠURA I PUBLIKACIJA KOJE SADRŽE RELEVANTNE PODATKE IZ DOMENA FINANCIJSKE AKTIVNOSTI DRŽAVE I IZVRŠAVANJA BUDŽETA U PRETHODNIM GODINAMA**

5.3. FONDOVI

- **FONDOVI** PREDSTAVLJAJU JEDAN OD VODEĆIH INSTRUMENTATA FORMIRANJA I USMJERAVANJA SREDSTAVA NA IME POTREBA JAVNOG KARAKTERA

5.3. FONDOVI

- U ODNOSU NA BUDŽETE, **FONDOVI** IMAJU NIZ PREDNOSTI:
 - **PRVO**, SIGURNIJE OBEZBJEĐUJU SREDSTVA ZA POJEDINE POTREBE, JER PRIHODI FONDOVA IMAJU NAMJENSKI KARAKTER, ZA RAZLIKU OD BUDŽETSKIH PRIHODA KOJI NEMAJU UTVRĐENU NAMJENU ...

5.3. FONDOVI

- **DRUGO**, TROŠENJE SREDSTAVA U FONDOVIMA MOŽE BITI SAMO UNAZAD, KADA SE I OSTVARE PRIHODI, ČIME JE ELIMINIRANA MOGUĆNOST ANTICIPIRANE POTROŠNJE KAO KOD BUDŽETA ...

5.3. FONDOVI

- **TREĆE**, KOD FONDOVA OMOGUĆENO JE UPRAVLJANJE I RASPOLAGANJE SREDSTVIMA OD STRANE SAMIH KORISNIKA ODREĐENIH USLUGA JAVNOG KARAKTERA, ŠTO SE OVIM PUTEM OSIGURAVAJU ...

5.3. FONDOVI

- **ČETVRTO, SREDSTVA FONDOVA SE ISTEKOM GODINE NE GASE KAO KOD BUDŽETA, ČIME SE STIMULIRA ŠTEDNJA U KORIŠTENJU PRIHODA, UKLJUČUJUĆI I MOGUĆNOSTI PLASMANA I OPLODNJE SREDSTAVA PO OVOM OSNOVU**

5.3. FONDOVI

- POSTOJE NEKE **SLABOSTI FONDOVA U**
ODNOSU NA BUDŽET
- SA STANOVIŠTA GLOBALNIH TOKOVA
NAJČEŠĆE SE ISTIČE **ČINJENICA**
 - DA SE NA OVAJ NAČIN TEŽE
OSTVARUJE KONTROLA NAD
NOVČANIM TOKOVIMA ...

5.3. FONDOVI

- **DA FONDOVSKO FINANCIRANJE MOŽE DOVESTI DO NEREALNOG RASTA REŽIJSKIH TROŠKOVA I ADMINISTRACIJE U OKVIRU UKUPNOG SISTEMA FINANCIRANJA**

5.3. FONDOVI

- **FONDOVI SE POJAVLJUJU**
 - **U VRIJEME NAPUŠTANJA NAČELA BUDŽETSKOG JEDINSTVA,**
 - **RADI ZASEBNOG FINANCIRANJA ODREĐENIH ZADATAKA EKONOMSKE I SOCIJALNE PRIRODE**

5.3. FONDOVI

- **TOKOM VREMENA SE AFIRMIRAJU U DVA SEKTORA:**
 - **PRVO, U ONIM FISKALNIM SISTEMIMA, ODNOSNO DRŽAVAMA ZA KOJE JE KARAKTERISTIČNA DECENTRALIZACIJA I DEKONCENTRACIJA FINANCIJSKE AKTIVNOSTI (PRAVILO U GRUPI NAJRAZVIJENIJH ZEMALJA) ...**

5.3. FONDOVI

- **DRUGO**, U POVODU ONIH POTREBA KOJE NEMAJU ISKLJUČIVO JAVNI KARAKTER, ODNOSNO U ONIM OBLASTIMA JAVNIH USLUGA GDJE SE VRŠI PROŽIMANJE JAVNIH I ZAJEDNIČKIH INTERESA

5.3. FONDOVI

- **KOD DRUGOG SEKTORA FONDOVSKOG FINANCIRANJA, DRŽAVA**
 - **U POTPUNOSTI PREPUŠTA
FINANCIRANJA OVIH POTREBA
FONDOVIMA,
S TIM ŠTO ...**

5.3. FONDOVI

- **OVISNO OD PRISUSTVA OPĆEG INTERESA KOJI JE SADRŽAN U POJEDINOJ ZAJEDNIČKOJ POTREBI, ONA ZADRŽAVA KOREKTIVNU ULOGU, UKLJUČUJUĆI I NORMIRANJE I ODGOVARAJUĆI STEPEN TZV. SOCIJALIZACIJE U FINANCIRANJU**

5.3. FONDOVI

- **SOCIJALIZACIJA SE REALIZIRA**

- **PREKO ZAKONSKIH PROPISA O OBLICIMA PRIHODA (GLAVNI OBLICI SU DOPRINOSI)**
- **I ...**

5.3. FONDOVI

- **ANGAŽIRANJEM BUDŽETSKIH SREDSTAVA U SLUČAJU DA SE PUTEF FONDOVSKOG FINANCIRANJA DOVEDE U PITANJE GARANTIRANI NIVO SOCIJALNE SIGURNOSTI (MIROVINSKO, ZDRAVSTVENO), ODNOSNO KVALITETE UVJETA ŽIVOTA I PRIVREĐIVANJA U DRUŠTVENOJ ZAJEDNICI**

6. BUDŽETSKA POLITIKA

- **BUDŽETSKA POLITIKA** PREDSTAVLJA UKUPNOST ODLUKA, MJERA I AKTIVNOSTI KOJIMA SE
 - **UTVRĐUJU CILJEVI, I**
 - **REALIZIRAJU ZADACI SISTEMA JAVNOG FINANCIRANJA**

6. BUDŽETSKA POLITIKA

- **BUDŽETSKA POLITIKA SE ODNOSI NA**
 - **JAVNE IZDATKE DRŽAVE I UŽIH NIVOVA VLAŠTI, ODNOSNO NA DONOŠENJE I IZVRŠAVANJE BUDŽETA ...**

6. BUDŽETSKA POLITIKA

- **OSTALE VIDOVE JAVNOG FINANCIRANJA U OKVIRU VANBUDŽETSKIH INSTRUMENTATA, U KOJIMA DRŽAVA PARTICIPIRA U OSIGURAVAJU SREDSTAVA I NA DRUGI NAČIN (ZAKONIMA I PROPISIMA REGULIRA FORMIRANJE I USMJERAVANJE SREDSTAVA) UZIMA UČEŠĆE U OVIM SEGMENTIMA JAVNOG FINANCIRANJA**

6. BUDŽETSKA POLITIKA

- **BUDŽETSKA POLITIKA** JE ZNAČAJAN SEKTOR EKONOMSKE POLITIKE, JER FUNKCIJE KOJE PREUZIMA DRŽAVA SVOJ FINANCIJSKI IZRAZ DOBIVAJU U **BUDŽETSKIM RASHODIMA**, BILO DA SE ...

6. BUDŽETSKA POLITIKA

- **RADI O ODGOVORNOSTI DRŽAVE ZA FINACIJSKO POKRIVANJE OVIH IZDATAKA,**
- **ILI DA SE**
- **ULOGA DRŽAVE SVODI NA DOPUNSKO OSIGURANJE SREDSTAVA ZA TZV. VANBUDŽETSKE OBLIKE FINANCIRANJA**

6.1. CILJEVI BUDŽETSKE POLITIKE

- U PRINCIPU **CILJEVI BUDŽETSKE POLITIKE** SLIJEDE **CILJEVE UKUPNE FISKALNE POLITIKE**, ŠTO ZNAČI DA I ONI U OSNOVI MOGU BITI
 - **FINANCIJSKI**
 - **REDISTRIBUTIVNI, I**
 - **EKONOMSKI (STABILIZACIONO - RAZVOJNI)**

6.1. CILJEVI BUDŽETSKE POLITIKE

- U DOMENU JE **BUDŽETSKE POLITIKE**
 - DEFINIRANJE DOMETA POJEDINIH OD OVIH CILJEVA, I
 - SISTEMATIZACIJA ODNOSNO ODABIR I RANGIRANJE, UKLJUČUJUĆI I MEĐUSOBNI FINANCIJSKI IZRAZ U STRUKTURI BUDŽETSKIH RASHODA

6.1. CILJEVI BUDŽETSKE POLITIKE

- **BILO KAKVE PROMJENE U
EKONOMSKOM I SOCIJALNOM RAZVOJU,
PREKO MANJEG ILI VEĆEG
REDEFINIRANJA FISKALNOG SISTEMA,
SVOJU REFLEKSIJU I POTVRDU IMAJU U
OKVIRU **BUDŽETSKE POLITIKE****

6.1. CILJEVI BUDŽETSKE POLITIKE

- **BUDŽET** I DRUGI INSTRUMENTI JAVNOG FINANCIRANJA PREDSTAVLJAJU TEMELJNE POLUGE
 - **EKONOMSKE POLITIKE**
 - **SVEUKUPNE AKTIVNOSTI DRŽAVNE STRUKTURE NA OBLIKOVANJU ODNOSA U DRUŠTVU I USMJERAVANJU EKONOMSKOG I SOCIJALNOG RAZVOJA**

6.1. CILJEVI BUDŽETSKE POLITIKE

- **GLAVNA PITANJA PRILIKOM
DEFINIRANJA CILJEVA BUDŽETSKE
POLITIKE JESU:**

- **OBIM JAVNOG FINANCIRANJA
(OPTIMALNO UČEŠĆE JAVNOG
FINANCIRANJA U BRUTO DOMAĆEM
PROIZVODU ODNOSNO U
NOVOSTVORENOJ VRIJEDNOSTI) ...**

6.1. CILJEVI BUDŽETSKE POLITIKE

- **NAČINI POKRIĆA JAVNIH RASHODA (VARIJACIJE U POGLEDU STRUKTURE PRIHODA, ODNOSNO UČEŠĆE POREZNIH I TZV. NEPOREZNIH IZVORA, KAO I BUDŽETSKA RAVNOTEŽA ILI NERAVNOTEŽA) ...**

6.1. CILJEVI BUDŽETSKE POLITIKE

- **STRUKTURA JAVNIH IZDATAKA (OBIM UČEŠĆA POJEDINIH OBLIKA JAVNIH IZDATAKA U UKUPNOM SISTEMU FINANCIRANJA, ODNOSNO VELIČINA IZDATAKA NA IME FISKALNIH, REDISTRIBUTIVNIH I EKONOMSKIH UČINAKA FINANCIJSKE AKTIVNOSTI DRŽAVE) ...**

6.1. CILJEVI BUDŽETSKE POLITIKE

- **INSTRUMENTI FINANCIRANJA**
(BUDŽET ILI FONDOVI, KAO I STEPEN
NEPOSREDNOG ILI POSREDNOG
UČEŠĆA DRŽAVE U POKRIĆU
POJEDINIH OBLIKA JAVNOG
FINANCIRANJA)

6.1. CILJEVI BUDŽETSKE POLITIKE

- NA DEFINIRANJE **CILJEVA I DOMETA BUDŽETSKE POLITIKE** DJELUJU BROJNI I RAZNOVRSNI FAKTORI, KAKO EKONOMSKE TAKO I NEEKONOMSKE PRIRODE, I TO
 - **DRUŠTVO KAO NAJŠIRI SISTEM ...**

6.1. CILJEVI BUDŽETSKE POLITIKE

...

- **EKONOMSKI, SOCIJALNI, POLITIČKI I OSTALI PODSISTEMI DRUŠTVA**
- **STEPEN RAZVIJENOSTI PROIZVODNIH SNAGA**
- **KONJUNKTURNA KRETANJA U PRIVREDI**

6.1. CILJEVI BUDŽETSKE POLITIKE

- **NE POSTOJI TZV. UNIVERZALNA SKALA CILJEVA**
- **ONA U RELATIVNO KRATKOM RAZDOBLJU DOŽIVLJAVA VEĆE ILI MANJE METAMORFOZE I U OKVIRU JEDNE DRŽAVNE ZAJEDNICE**

6.2. MJERE BUDŽETSKE POLITIKE

- **DRŽAVI STOJI NA RASPOLAGANJU ŠIROKA STRUKTURA INSTRUMENTATA I MJERA FISKALNE I BUDŽETSKE POLITIKE, SA BROJNIM UČINCIMA U POGLEDU REALIZIRANJA**
 - **FISKALNIH CILJEVA, I**
 - **CILJEVA UKUPNE EKONOMSKE POLITIKE**

6.2. MJERE BUDŽETSKE POLITIKE

- U POGLEDU OBIMA JAVNOG FINANCIRANJA ODNOSNO ALOKACIJE NOVOSTVORENE VRIJEDNOSTI NA TZV. PRIVATNE I JAVNE KANALE, DRŽAVA MOŽE PRISTUPITI NA RAZLIČITE NAČINE

6.2. MJERE BUDŽETSKE POLITIKE

- **DRŽAVA** NEMA EKSTERNIH
OGRANIČENJA U **VELIČINI POREZNOG
PRITISKA** (UČEŠĆE JAVNIH PRIHODA U
NOVOSTVORENOJ VRIJEDNOSTI)

6.2. MJERE BUDŽETSKE POLITIKE

- **NEPOSREDNA** **POS LJEDICA**
PRETJERANOG **PRITISKA** **JESTE**
UMANJENJE **REPRODUKTIVNE** **I**
AKUMULATIVNE **SPOSOBNSOTI**
PRIVREDE **I** **PO** **TOM** **OSNOVU**
REDUCIRANJE **RAZMJERA**
INVESTICIONE **POTROŠNJE**

6.2. MJERE BUDŽETSKE POLITIKE

- ZATO DEFINIRANJE OBIMA JAVNIH RASHODA JE MANJE IZRAZ POTREBA U DRUŠTVENOJ ZAJEDNICI, A ZNATNO VIŠE JE UVJETOVANO **FISKALNIM KAPACITETIMA** **PRIVREDE** (RASPOLOŽIVIM BRUTO DOMAĆIM PROIZVODOM)

6.2. MJERE BUDŽETSKE POLITIKE

- **JAVNI RASHODI SU DETERMINIRANI JAVNIM PRIHODIMA**
- **UKOLIKO SE UVEĆAVAJU JAVNI IZDACI ODMAH SE OTVARA I PROBLEM UVEĆANJA I JAVNIH PRIHODA (POREZNI I NEPOREZNI)**

6.2. MJERE BUDŽETSKE POLITIKE

- **DRŽAVA** MOŽE UVEĆANE RASHODE POKRITI:
 - **PRVO, PO OSNOVU UVEĆANJA POREZNOG PRITISKA (UVEĆANJEM POREZNOG OPTEREĆENJA PREMA POSTOJEĆIM POREZIMA ILI UVOĐENJEM NOVIH POREZA) ...**

6.2. MJERE BUDŽETSKE POLITIKE

- **DRUGO, NA BAZI KORIŠTENJA DRUGIH PRIHODA KOJI NE ZNAČE NEPOSREDNO UVEĆANJE POREZNOG PRITISKA (ZAJAM ILI PRIHODI OD PRODAJE DRŽAVNE IMOVINE...) ...**

6.2. MJERE BUDŽETSKE POLITIKE

- **TREĆE, PUTEM DEFICITNOG FINANCIRANJA (PO OSNOVU BUDŽETSKOG DEFICITA, U SLUČAJU KADA RASHODI NADILAZE PRIHODE, ŠTO PRETPOSTAVLJA DA SE U NAREDNIM GODINAMA OVI DEFICITI SANIRAJU ILI UVEĆANJEM POREZNOG PRITISKA ILI JAVNIM ZAJMOVIMA)**

6.2. MJERE BUDŽETSKE POLITIKE

- **ELEMENTI DEFINIRANJA OBIMA JAVNIH RASHODA SE NAROČITO PROBLEMATIZIRAJU U MANJE RAZVIJENIM ZEMLJAMA, RADI**
 - **SKROMNIH FISKALNIH KAPACITETA I NEELASTIČNOSTI JAVNE POTROŠNJE**
 - ...

6.2. MJERE BUDŽETSKE POLITIKE

- I
- **U KONTEKSTU OPĆE TENDENCIJE
PORASTA JAVNIH RASHODA U
SAVREMENIM UVJETIMA**

6.2. MJERE BUDŽETSKE POLITIKE

- **STRUKTURA JAVNIH RASHODA JE DETERMINIRANA**
 - **IZNESENIM PROBLEMIMA ŠTO SE ODNOSE NA UTVRĐIVANJE OBIMA JAVNE POTROŠNJE**
 - **I ...**

6.2. MJERE BUDŽETSKE POLITIKE

...

- **KONTINUIRANOM KONKURENCIJOM U
POGLEDU UČEŠĆA POJEDINIH JAVNIH
IZDATAKA U OKVIRU UKUPNE
FINANCIJSKE AKTIVNOSTI DRŽAVE**

6.2. MJERE BUDŽETSKE POLITIKE

- KAO ŠTO OPĆU OSOBENOST U RAZVOJU PREDSTAVLJA UVEĆANJE OBIMA JAVNE POTROŠNJE, ISTO TAKO ZA SAVREMENE DRŽAVE KARAKTERISTIČNO JE STALNO **ŠIRENJE STRUKTURE JAVNIH RASHODA**

6.2. MJERE BUDŽETSKE POLITIKE

- **NA OVAJ NAČIN SE**

- **POTENCIRA PROBLEM
NEELASTIČNOSTI UKUPNIH IZDATAKA**
- **UVEĆAVA PRITISAK U POGLEDU
RELATIVNOG UČEŠĆA POJEDINI
OBLIKA JAVNE POTROŠNJE**

6.2. MJERE BUDŽETSKE POLITIKE

- ZA STRUKTURU JAVNIH IZDATAKA KARAKTERISTIČNE SU NEKE **OPĆE ZAKONITOSTI U RAZVOJU DRŽAVNIH ZAJEDNICA**, U PRVOM REDU U POGLEDU UČEŠĆA POJEDINIH SEKTORA JAVNE POTROŠNJE

6.2. MJERE BUDŽETSKE POLITIKE

- **TENDENCIJA UVEĆANJA OBIMA JAVNIH RASHODA U RAZVIJENIM ZEMLJAMA JE REZULTAT ...**

6.2. MJERE BUDŽETSKE POLITIKE

- **EKONOMSKIH IZDATAKA
(NEPOSREDNE ILI POSREDNE
INTERVENCIJE U PRIVREDI) ŠTO
DATIRAJU JOŠ IZ
INTERVENZIONISTIČKE EKONOMIJE
TRIDESETIH GODINA,**
- **SOCIJALNIH TRANSFERA (TZV.
RASHODA BLAGOSTANJA)**

6.2. MJERE BUDŽETSKE POLITIKE

- **OSNOVNI PRISTUP U DEFINIRANJU
STRUKTURE JAVNE POTROŠNJE
PREDSTAVLJA UTVRĐIVANJE
PROPORCIJA UČEŠĆA**
 - **SEKTORA KLASIČNIH IZDATAKA
(VOJNI RASHODI I RASHODI UPRAVE I
SUDSTVA) ...**

6.2. MJERE BUDŽETSKE POLITIKE

- **SEKTORA SOCIJALNIH I
REDISTRIBUTIVNIH TRANSFERA
(PENZIONO I INVALIDSKO
OSIGURANJE, NAKNADE ZA VRIJEME
NEZAPOSLENOSTI I PORODILJSKOG
ODSUSTVA, RAZNI OBLICI
NEPOSREDNE SOCIJALNE POMOĆI) ...**

6.2. MJERE BUDŽETSKE POLITIKE

- **SEKTOR RASHODA NA IME
INTERVENCIJA U PRIVREDI
(NEPOSREDNI ANGAŽMAN PUTEM
SEKTORA PRIVREDE, ILI
PUTEM RADI POSTIZANJA
STABILIZACIONO - RAZVOJNIH
UČINAKA U TOKOVIMA
PRIVREĐIVANJA)**

6.2. MJERE BUDŽETSKE POLITIKE

- U VEZI SA STRUKTUROM JAVNIH RASHODA JE I PITANJE **INSTRUMENTATA FINANCIRANJA ODNOSNO UTVRĐIVANJE NOSILACA FINANCIJSKE AKTIVNOSTI (OSTVARIVANJA PRIHODA I IZVRŠAVANJE RASHODA) U POVODU POJEDINIH VIDOVA JAVNE POTROŠNJE**

6.2. MJERE BUDŽETSKE POLITIKE

- U OVOM DOMENU SU **VARIJACIJE U UČEŠĆU BUDŽETA I DRUGIH INSTRUMENTATA (FONDOVA) U UKUPNOJ JAVNOJ POTROŠNJI, ŠTO JE UVJETOVANO STEPENOM ODGOVORNOSTI DRŽAVE ZA OSIGURANJE POJEDINIH SEKTORA JAVNIH POTREBA**

6.2. MJERE BUDŽETSKE POLITIKE

- **BUDŽETSKO FINANCIRANJE** ZNAČI
POTPUNU ODGOVORNOST DRŽAVNE
STRUKTURE
- **FONDOVI I OSTALI INSTRUMENTI**
PRETPOSTAVLJAJU SVOĐENJE UČEŠĆA
DRŽAVE NA DOPUNSKU I INTERVENTNU
ULOGU

6.2. MJERE BUDŽETSKE POLITIKE

- **STRUKTURA JAVNIH RASHODA JE IZRAZ RANGIRANJA OPĆIH CILJEVA FISKALNE POLITIKE**

6.2. MJERE BUDŽETSKE POLITIKE

- **STRUKTURA NOSILACA FINANCIRANJA**
JE DETERMINIRANA STEPENOM
SOCIJALIZACIJE KOD OSIGURANJA
POJEDINIH POTREBA JAVNOG
KARAKTERA (RAZLIČITI VIDOVI
SOCIJALNOG OSIGURANJA,
OBRAZOVANJE, KULTURA, ZDRAVSTVO I
DRUGE NEPRIVREDNE DJELATNOSTI)

6.3. BUDŽETSKA POLITIKA BIH

- **ODREĐENJE BUDŽETSKE POLITIKE U KONTEKSTU UKUPNOG FISKALNOG SISTEMA U RAZVIJENIM ZEMLJAMA, PREDSTAVLJA OSNOVU ZA PROCJENU KOMPARABILNOSTI BUDŽETSKE POLITIKE U BIH NASPRAM IZNESENIH ZAJEDNIČKIH IMENITELJA OVOG TEMELJNOG ELEMENTA JAVNE FINANCIJSKE AKTIVNOSTI**

6.3. BUDŽETSKA POLITIKA BIH

- **CILJEVI BUDŽETSKE POLITIKE SU LIMITIRANI REDUCIRANIM ZADACIMA UKUPNOG FISKALNOG SISTEMA, TAKO DA SE ONI PRAKTIČNO SVODE SAMO NA OSIGURANJE SREDSTAVA NA IME KLASIČNIH JAVNIH IZDATAKA**

6.3. BUDŽETSKA POLITIKA BIH

- **POSTOJEĆE SITUIRANJE SISTEMA ZAJEDNIČKIH POTREBA JAVNOG KARAKTERA U BUDŽET NE ZNAČI OBOGAĆIVANJE ZADATAKA BUDŽETA NEGO JE IZRAZ NEADEKVATNOG UTEMELJENJA OVOG SEKTORA JAVNOG FINANCIRANJA, PRI ČEMU SU EVIDENTNE U OVOM DOMENU **DVIJE OPĆE METODOLOŠKE SLABOSTI: ...****

6.3. BUDŽETSKA POLITIKA BIH

- **PRVO, SISTEM SOCIJALNOG OSIGURANJA PRETPOSTAVLJA ZASEBNE INSTRUMENTE FINANCIRANJA U ODNOSU NA BUDŽET**
- ...

6.3. BUDŽETSKA POLITIKA BIH

- **DRUGO, NE DIFERENCIRAJU SE BUDŽETSKI IZDACI NA IME DOPUNSKOG FINANCIRANJA NEKIH VIDOVA SISTEMA ZAJEDNIČKE POTROŠNJE U ODNOSU NA IZDATKE ŠTO SU IZRAZ GARANTIRANJA MINIMUMA SOCIJALNE SIGURNOSTI GRAĐANA, ODNOSNO KVALITET ŽIVOTA**

6.3. BUDŽETSKA POLITIKA BIH

- **DRUGA TEMELJNA SLABOST U DEFINIRANJU DOMETA BUDŽETSKE POLITIKE ODNOSI SE NA ODSUSTVO ILI GOTOVO ZANEMARLJIVO UČEŠĆE EKONOMSKIH IZDATAKA**

6.3. BUDŽETSKA POLITIKA BIH

- U ODNOSU NA ISKUSTVA DRUGIH ZEMALJA NE SAMO DA JE BITNO UMANJENA ULOGA BUDŽETA, NEGO OVO VIŠE ODGOVARA **KLASIČNOM KONCEPTU FINACIJSKE AKTIVNOSTI DRŽAVE** (NUŽNI IZDACI I STROGA BUDŽETSKA RAVNOTEŽA), U ODNOSU NA SADAŠNJE IZAZOVE EKONOMSKOG RAZVOJ

6.3. BUDŽETSKA POLITIKA BIH

- **NEADEKVATNO DEFINIRANJE DOMETA BUDŽETSKE POLITIKE U BIH SE JOŠ VIŠE POTENCIRA KADA SE IMAJU U VIDU I OSTALE SLABOSTI OVOG SEKTORA FINANCIJSKE AKTIVNOSTI, KAO ŠTO SU:
...**

6.3. BUDŽETSKA POLITIKA BIH

- **NEDEFINIRAN STATUS SEKTORA ZAJEDNIČKIH POTREBA JAVNOG KARAKTERA (PENZIONO I INVALIDSKO OSIGURANJE, ZDRAVSTVO, PRIVREMENA NEZAPOSLENOST), U SMISLU ODSUSTVA DIFERENCIRANJA PRINCIPA POSEBNE PROTIVNAKNADE NASPRAM OPĆE DRŽAVNE REŽIJE ...**

6.3. BUDŽETSKA POLITIKA BIH

- **USTROJSTVO NEPRIVREDNIH
DJELATNOSTI (OBRAZOVANJE,
KULTURA, SPORT...) NEPRIMJERENO
TRANZICIJI PRIVREDE**
- **FINANCIRANJE BUDŽETA BIH
ISKLJUČIVO DOPRINOSIMA ENTITETA
IAKO USTAV BIH NORMIRA
KOMBINIRANI SISTEM**
- **ODSUSTVO AKTIVNOG
MEĐUBUDŽETSKOG IZRAVNAVANJA...**

6.3. BUDŽETSKA POLITIKA BIH

- **PRENAGLAŠENA DECENTRALIZACIJA I FRAGMENTARNOST SISTEMA FINANCIRANJA (U OKVIRU KANTONA), ŠTO NA JEDNOJ STRANI, DOVODI U PITANJE KVALITETU ŽIVOTA U OKVIRU UŽIH ZAJEDNICA ČIJI SU FISKALNI KAPACITETI SKROMNI, A NA DRUGOJ, NEJEDNAKU DISTRIBUCIJU POREZNOG PRITISKA I GENERIRANJE RAZLIČITIH UVJETA PRIVREĐIVANJA PREDUZEĆA I DRUGIH PRIVREDNIH SUBJEKATA**

6.3. BUDŽETSKA POLITIKA BIH

- **OVE GLAVNE SYSTEMSKE SLABOSTI BUDŽETSKE POLITIKE, UKLJUČUJUĆI I NJENO LIMITIRANJE OPĆIH UČINAKA FISKALNOG SISTEMA, UKAZUJU NA OSNOVNE PRAVCE REFORME BUDŽETSKOG I UKUPNOG SISTEMA JAVNOG FINANCIRANJA**

6.3. BUDŽETSKA POLITIKA BIH

- **BEZ OVE REFORME, KOJA JE NEMINOVNA U OKVIRU PROCESA TRANZICIJE PRIVREDE NA TRŽIŠNE OSNOVE**
 - **NEREALNO JE OČEKIVATI DA SISTEM FINANCIRANJA PREUZME ODGOVARAJUĆU ULOGU U TOKOVIMA PRIVREĐIVANJA ...**

6.3. BUDŽETSKA POLITIKA BIH

- I
- **POSTOJEĆI NJEGOVI REDUCIRANI FISKALNI UČINCI SVE VIŠE ĆE IMATI NEGATIVNE IMPLIKACIJE NA UKUPNI EKONOMSKI I SOCIJALNI RAZVITAK**

7. FISKALNA POLITIKA PROTIV RECESIJE, NEZAPOSLENOSTI I INFLACIJE POTRAŽNJE

- **FISKALNA ANTICIKLIČNA EKONOMSKA POLITIKA** OBUHVATA DVA DOMENA:
- (1) **POREZNA POLITIKA**, ODNOSNO POLITIKA OPOREZIVANJA
- (2) **BUDŽETSKA POLITIKA** (POLITIKA OPĆE INVESTICIJSKE I BUDŽETSKE POTROŠNJE), ODNOSNO POLITIKA JAVNIH DRŽAVNIH RASHODA (JAVNI RADOVI)

7. FISKALNA POLITIKA PROTIV RECESIJE, NEZAPOSLENOSTI I INFLACIJE POTRAŽNJE

- OVA DVA DOMENA ANTICIKLIČNE FISKALNE EKONOMSKE POLITIKE MOGU DA SE POSMATRAJU KAO **DVA SAMOSTALNA DOMENA ANTICIKLIČNE EKONOMSKE POLITIKE** PROTIV PRIVREDNOG ZASTOJA, NEZAPOSLENOSTI I INFLACIJE POTRAŽNJE

7.1. POREZNA POLITIKA

- **SVAKO POVEĆANJE POREZA KOJE JE STANOVNIŠTVO OBVEZNO PLAĆATI DRŽAVI, ZNAČI SMANJENJE RASPOLOŽIVOG DOHOTKA STANOVNIŠTVA**
- **TO VODI SMANJENJU POTROŠNJE**

7.1. POREZNA POLITIKA

- **SVAKO SMANJENJE POTROŠNJE, KADA SU INVESTICIJE NEPROMIJENJENE DOVODI DO SMANJENJA NACIONALNOG DOHOTKA I ZAPOSLENOSTI**

7.1. POREZNA POLITIKA

- **SNIŽAVA SE I RAVNOTEŽNI NIVO NACIONALNOG DOHOTKA**
- **KADA POSTOJI INFLACIJA POTRAŽNJE, ODNOSNO INFLACIONI „GEP“, ODGOVARAJUĆE POVEĆANJE POREZA, TREBA DOVESTI DO ZATVARANJA „GEPa“ I PRESTANKA INFLATORNOG PORASTA CIJENA**

7.1. POREZNA POLITIKA

- **SMANJENJE POREZNIH OBVEZA STANOVNIŠTVA DOVODI DO POVEĆANJA RASPOLOŽIVOG DOHOTKA**
- **POVEĆANJE RASPOLOŽIVOG DOHOTKA UTJEČE NA POVEĆANJE POTROŠNJE, NORMALNO, U ZAVISNOSTI OD SKLONOSTI KOJE STANOVNIŠTVO IMA PREMA POTROŠNJI**

7.1. POREZNA POLITIKA

- **POVEĆANJE POTROŠNJE DOVODI DO MULTIPLICIRANOG POVEĆANJA NACIONALNOG DOHOTKA, ODNOSNO DO NOVOG, VIŠEG RAVNOTEŽNOG NIVOA NACIONALNOG DOHOTKA**
- **SA POVEĆANJEM NACIONALNOG DOHOTKA IDE I POVEĆANJE ZAPOSLENOSTI**

7.1. POREZNA POLITIKA

- **KAD VLADAJU NEZAPOSLENOST I DEPRESIJA, TJ. DEFLACIONI „GEP“, SMANJENJE POREZA TREBA DOVESTI DO SMANJENJA NEZAPOSLENOSTI I DEPRESIJE**
- **SVAKO SNIŽENJE POREZNIH IZDATAKA VODI DO POVEĆANJA RASPOLOŽIVOG DOHOTKA**

7.1. POREZNA POLITIKA

- TO IZAZIVA **NOVU INICIJALNU POTROŠNJU** KOJA POKREĆE ČITAV LANAC SEKUNDARNE POTROŠNJE
- DJELOVANJE MULTIPLIKATORA UTJEČE NA **POVEĆANJE ZAPOSLENOSTI I NACIONALNOG DOHOTKA** DALEKO VIŠE NEGO ŠTO JE BIO IZNOS **INICIJALNE POTROŠNJE**, TJ. **POREZNOG SMANJENJA**

7.2. BUDŽETSKA POLITIKA

- **JEDAN OD DVA OSNOVNA VIDA FISKALNE POLITIKE PROTIV PRIVREDNOG ZASTOJA, NEZAPOSLENOSTI I INFLACIJE JESTE ODGOVARAJUĆA BUDŽETSKA POLITIKA (POLITIKA OPĆE INVESTICIJSKE I BUDŽETSKE POTROŠNJE), ODNOSNO, JAVNI DRŽAVNI RASHODI (JAVNI RADOVI)**

7.2. BUDŽETSKA POLITIKA

- **BUDŽETSKA POLITIKA** OBUHVATA:
 - (1) **OPĆU INVESTICIJSKU POTROŠNJU**
 - (2) **JAVNO FINANCIRANJE BUDŽETSKIH, DRŽAVNIH I JAVNIH RASHODA**
 - (3) **JAVNE DRŽAVNE INVESTICIJE (JAVNE RADOVE, IZGRADNJU CESTA I ŠKOLA)**

7.2. BUDŽETSKA POLITIKA

- U MNOGIM OD OVIH OBLASTI **DRŽAVA** SE POJAVLJUJE KAO
 - NEPOSREDNI INVESTITOR
 - I
 - ORGANIZATOR PROIZVODNE DJELATNOSTI

7.2. BUDŽETSKA POLITIKA

- **ONA VRŠI DIREKTNU PROIZVODNU FUNKCIJU KOJA IMA IZUZETAN ZNAČAJ**
- **U MNOGIM OD OVIH OBLASTI DRŽAVA SE POJAVLJUJE KAO VELIKI KUPAC I POTROŠAČ**
- **OVAJ VID FISKALNE POLITIKE NEPOSREDNO UTJEČE NA NIVO UKUPNIH INVESTICIJA**

7.2. BUDŽETSKA POLITIKA

- **JAVNI IZDACI** **PROIZVODE**
MULTIPLICIRANI EFEKT **NA OBIM**
PROIZVODNJE, NARODNI DOHODAK I
ZAPOSLENOST
- **PORAST NARODNOG DOHOTKA**
NEKOLIKO PUTA JE VEĆI NEGO ŠTO JE
POVEĆANJE JAVNIH IZDATAKA
- **I OVDJE LANAC NOVE POTROŠNJE**
STUPA U FUNKCIJU

7.2. BUDŽETSKA POLITIKA

- **PRIMATELJI PRIMARNOG DOHOTKA**
(IZVRŠITELJI JAVNIH DRUŠTVENIH
INVESTICIJSKIH RADOVA, DRŽAVNI
SLUŽBENICI ... KOJI SU PRIMILI
DOHODAK OD DRŽAVE, SHODNO
GRANIČNOJ SKLONOSTI POTROŠNJI,
ODNOSNO ŠTEDNJI, **TROŠE DIO SVOG
DOHOTKA**)

7.2. BUDŽETSKA POLITIKA

- **NA TAJ NAČIN STVARAJU DOHODAK DRUGIM LJUDIMA**
- **PRIMARNA POTROŠNJA DOVODI DO DUGOG NIZA SEKUNDARNE POTROŠNJE**
- **TO DAJE PODSTREK ŠIRENJU PROIZVODNJE I ZAPOSLENOSTI**

7.2. BUDŽETSKA POLITIKA

- I DOVODI DO DALEKO VEĆEG PORASTA NARODNOG DOHOTKA NEGO ŠTO JE BIO **PRVOBITNI IZNOS DRŽAVNIH RASHODA**
- ZNAČI, **DRŽAVNI RASHODI** DJELUJU ISTO KAO I POTROŠNJA I INVESTICIJE U ODREĐIVANJU NARODNOG DOHOTKA

7.2. BUDŽETSKA POLITIKA

- UKOLIKO U RATNOJ SITUACIJI U STANJU PUNE ZAPOSLENOSTI, DOĐE DO POVEĆANJA **DRŽAVNIH IZDATAKA ZA RATNE POTREBE**, POTREBNO JE POVEĆATI **POREZE** ZA VEĆI IZNOS NEGO ŠTO IZNOSE TI DRŽAVNI IZDACI, AKO SE ŽELI IZBIJEĆI INFLACIJA POTRAŽNJE

7.3. ANTIDEPRESIJSKA I ANTIINFLACIJSKA FISKALNA POLITIKA

- OD **FISKALNE POLITIKE** (POREZNE I BUDŽETSKE POLITIKE) SE OČEKUJE DA ODRŽAVA TAKAV NIVO **UKUPNE EFEKTIVNE PORAŽNJE** KOJI JE DOVOLJNO VISOK DA SPRIJEČI ...

7.3. ANTIDEPRESIJSKA I ANTIINFLACIJSKA FISKALNA POLITIKA

- ... **RECESIJU, DEPRESIJU I MASOVNU NEZAPOSLENOST**, ALI NE I SUVIŠE VISOK DA DOZVOLI POJAVU INFLACIJE KADA UKUPNA EFEKTIVNA POTRAŽNJA PREVAZILAZI RASPOLOŽIVI FOND PROIZVEDENIH DOBARA

7.3. ANTIDEPRESIJSKA I ANTIINFLACIJSKA FISKALNA POLITIKA

- OD NJE SE OČEKUJE DA PREKO **POREZNE POLITIKE** (POVEĆANJE ILI SMANJENJE POREZA) I **BUDŽETSKE POLITIKE** (POLITIKA JAVNIH RASHODA), KAO SVOJA DVA VIDA, DOVEDE DO TOGA DA **INVESTICIJE** BUDU VISOKE KOLIKO JE VISOKA I **ŠTEDNJA** I TO NA NIVOU **PUNE ZAPOSLENOSTI**

7.3. ANTIDEPRESIJSKA I ANTIINFLACIJSKA FISKALNA POLITIKA

- **NAVEDENA OČEKIVANJA FISKALNA POLITIKA OSTVARUJE SPROVOĐENJEM ANTIDEPRESIJSKE ILI ANTIINFLACIJSKE FISKALNE POLITIKE**

7.3. ANTIDEPRESIJSKA I ANTIINFLACIJSKA FISKALNA POLITIKA

- **ANTIDEPRESIJSKA, ODNOSNO EKSPANZIONA FISKALNA POLITIKA MOŽE SE SPROVODITI NA DVA NAČINA:**
- **(1) POVEĆANJEM JAVNIH RASHODA, I**
- **(2) SMANJENJEM POREZA**
- **OBA NAČINA DOVODE DO UVEĆANJA NARODNOG DOHOTKA, UKUPNE PROIZVODNJE I ZAPOSLENOSTI**

7.3. ANTIDEPRESIJSKA I ANTIINFLACIJSKA FISKALNA POLITIKA

- MEĐUTIM, **PRVI NAČIN JE EFIKASNJI**
- UZ TO OBA VIDA **ANTIDEPRESIJSKE FISKALNE POLITIKE ZNAČE ILI DEFICITNO FINANCIRANJE ILI SMANJENJE BUDŽETSKOG SUFICITA**

7.3. ANTIDEPRESIJSKA I ANTIINFLACIJSKA FISKALNA POLITIKA

- U SITUACIJI NIZLAZNE FAZE POSLOVNOG CIKLUSA, KADA OSOBNA POTROŠNJA I INVESTICIJSKI IZDACI NISU DOVOLJNI DA OSIGURAJU PUNU ZAPOSLENOST I POSTOJI OPASNOST OD VEĆEG DEFLACIJSKOG „GEPA“, NAJPRIJE SE PRISTUPA **EKSPANZIONOJ MONETARNOJ POLITICI** KOJA TREBA STIMULIRATI PRIVATNE INVESTICIJE

7.3. ANTIDEPRESIJSKA I ANTIINFLACIJSKA FISKALNA POLITIKA

- **UKOLIKO EKSPANZIONA MONETARNA POLITIKA NE DOVEDE DO ŽELJENIH REZULTATA, TADA SE PRISTUPA EKSPANZIONOJ FISKALNOJ POLITICI, KOJA BI TREBALA OTKLONITI POSTOJEĆI DEFLACIJSKI „GEP“ I PODIĆI PRIVREDU NA NIVO PUNE ZAPOSLENOSTI**

7.3. ANTIDEPRESIJSKA I ANTIINFLACIJSKA FISKALNA POLITIKA

- **GLAVNO SREDSTVO ANTIDEPRESIJSKE FISKALNE POLITIKE ZA SUZBIJANJE NEZAPOSLENOSTI, NAJPRIJE SU BILI JAVNI RADOVI, DRŽAVNE INVESTICIJE**
- **TU OBIČNO NIJE RIJEČ O NEKIM PLANSKIM I EFIKASNIM RADOVIMA**
- **OSNOVNO JE BILO DATI POSAO NEZAPOSLENIM RADNICIMA**

7.3. ANTIDEPRESIJSKA I ANTIINFLACIJSKA FISKALNA POLITIKA

- **IZAZIVANJEM LANCA PONOVRNOG TROŠENJA PRIMLJENIH DOHODAKA, POVEĆANJE DRŽAVNIH RASHODA NA JAVNE RADOVE, DOVODI DO POVOLJNOG EFEKTA NA NIVO UKUPNE PROIZVODNJE I ZAPOSLENOSTI**

7.3. ANTIDEPRESIJSKA I ANTIINFLACIJSKA FISKALNA POLITIKA

- **PRAVOVREMENO PLANIRANI I
DRUŠTVENO KORISNI JAVNI RADOVI
OSIM POGODNIH SEKUNDARNIH
EFEKATA STVARAJU ODREĐENE
VRIJEDNOSTI, TJ. DIREKTNO
POVEĆAVAJU DRUŠTVENO BOGATSTVO**

7.3. ANTIDEPRESIJSKA I ANTIINFLACIJSKA FISKALNA POLITIKA

- U NOVIJE VRIJEME TEŽIŠTE **ANTIDEPRESIJSKE FISKALNE POLITIKE** PREBACUJE SE SA PROGRAMA JAVNIH RADOVA NA **SMANJENJE POREZA**
- OVAJ DRUGI OSNOVNI VID FISKALNE POLITIKE U BORBI PROTIV DEPRESIJE, DOVODI DO **DIREKTOG POVEĆANJA OSOBNE POTROŠNJE**

7.3. ANTIDEPRESIJSKA I ANTIINFLACIJSKA FISKALNA POLITIKA

- **SMANJENJE POREZNE STOPE I POVEĆANJE TRANSFERNIH RASHODA DOVODI DO POVEĆANJA RASPOLOŽIVIH DOHODAKA I DO VEĆE POTROŠNJE, KOJA, SA SVOJE STRANE, STIMULIRA PROIZVODNJU, POVEĆAVA NIVO PRIVREDNE AKTIVNOSTI I ZAPOSLENOSTI**

7.3. ANTIDEPRESIJSKA I ANTIINFLACIJSKA FISKALNA POLITIKA

- **OVAJ VID FISKALNE POLITIKE DOVODI DO NEPOSREDNIJEG POVEĆANJA I INVESTICIJSKE DJELATNOSTI PRIVATNO PODUZETNIČKOG SEKTORA, DOK ONAJ, PRVI, PO PRAVILU, ZNAČI DIREKTNO POVEĆANJE JAVNOG PROIZVODNOG SEKTORA**

7.3. ANTIDEPRESIJSKA I ANTIINFLACIJSKA FISKALNA POLITIKA

- RAZLOZI ZA **PREORIJENTACIJU NA POREZNU POLITIKU** SU VIŠESTRUKI
- NAJVAŽNIJI RAZLOG SASTOJI SE U TOME ŠTO JAVNA PROIZVODNA, INVESTICIJSKA DJELATNOST, POČEV OD JAVNIH RADOVA PA DO JAVNIH PREDUZEĆA, SUŽAVA DOMEN DJELATNOSTI PODUZETNIČKOG SEKTORA

7.3. ANTIDEPRESIJSKA I ANTIINFLACIJSKA FISKALNA POLITIKA

- S DRUGE STRANE, ZNAČAJ POREZA JE ZNATNO PORASTAO
- TO SAVREMENOJ DRŽAVI DAJE ŠIRE MOGUĆNOSTI U MANEVRIRANJU, POSEBNO PRI **SNIŽAVANJU POREZNIH STOPA** U DOBA DEPRESIJE I NEZAPOSLENOSTI

7.3. ANTIDEPRESIJSKA I ANTIINFLACIJSKA FISKALNA POLITIKA

- RASPOLAŽUĆI OGROMNOM SVOTOM PRIHODA OD POREZA, **DRŽAVA** MOŽE U SITUACIJI PADA PRIVREDNE AKTIVNOSTI ODLUČITI KOJE ĆE OD SLJEDEĆA **DVA SREDSTVA** UPOTRIJEBITI: **SMANJENJE POREZNIH STOPA** ILI **POVEĆANJE JAVNIH RASHODA**

7.3. ANTIDEPRESIJSKA I ANTIINFLACIJSKA FISKALNA POLITIKA

- AKO SE UPOTRIJEBI PRVO SREDSTVO, TJ. **SMANJENJE POREZNIH STOPA**, TO ĆE DOVESTI DO VEĆEG RASPOLOŽIVOG DOHOTKA I **VEĆE POTROŠNJE POTROŠAČKIH DOBARA**: TEKSTILA, HRANE, OBUĆE, NAMJEŠTAJA, PRIVATNIH MOTORNIM VOZILA ...
- ČINITELJI ĆE SE PREMJESTITI U GRANE POTROŠAČKIH DOBARA

7.3. ANTIDEPRESIJSKA I ANTIINFLACIJSKA FISKALNA POLITIKA

- **AKO SE UPOTRIJEBI DRUGO SREDSTVO, TJ. POVEĆANJE JAVNIH INVESTICIJSKIH PROGRAMA, TO ĆE DOVESTI DO UPUĆIVANJA LJUDSKIH I MATERIJALNIH RESURSA U GRANE PROIZVODNJE NEOPHODNE ZA IZGRADNJU CESTA, ŠKOLA, VOJNIH BALISTIČKIH RAKETA, HIDROGENSKIH BOMBI, VJEŠTAČKIH SATELITA ...**

7.3. ANTIDEPRESIJSKA I ANTIINFLACIJSKA FISKALNA POLITIKA

- **NARAVNO DA POSTOJI MOGUĆNOST KOMBINIRANJA OVA DVA SREDSTVA:**
 - **SMANJENJE POREZA**
 - **I**
 - **POVEĆANJA JAVNIH INVESTICIJSKIH RADOVA**

7.3. ANTIDEPRESIJSKA I ANTIINFLACIJSKA FISKALNA POLITIKA

- **ANTIDEPRESIJSKA, ODNOSNO
EKSPANZIONA FISKALNA POLITIKA
SASTOJI SE U SMANJENJU POREZA I
POVEĆANJU JAVNIH RASHODA**
- **ONA DOVODI DO POVEĆANJA
BUDŽETSKIH RASHODA IZNAD
BUDŽETSKIH PRIHODA, DO
BUDŽETSKOG DEFICITA**

7.3. ANTIDEPRESIJSKA I ANTIINFLACIJSKA FISKALNA POLITIKA

- AKO **POVEĆANI JAVNI RASHODI** ZA OSTVARENJE JAVNIH INVESTICIJSKIH PROGRAMA, NISU POKRIVENI **ODGOVARAJUĆIM PRIHODIMA**, ODNOSNO, AKO DRŽAVNI RASHODI PREVAZILAZE DRŽAVNE PRIHODE, TA JE POJAVA POZNATA POD IMENOM **DEFICITNO FINANCIRANJE**

7.3. ANTIDEPRESIJSKA I ANTIINFLACIJSKA FISKALNA POLITIKA

- **DA BI IZBJEGLA DEFICITARNO FINANCIRANJE BUDŽETA I DOŠLA DO DOPUNSKIH FINANCIJSKIH SREDSTAVA, SAVREMENA DRŽAVA RASPISUJE DRŽAVNI ZAJAM**
- **OBVEZNICE**, KOJE ONA PRI TOM IZDAJE, PREDSTAVLJAJU NEKU VRSTU **POTVRDE**

7.3. ANTIDEPRESIJSKA I ANTIINFLACIJSKA FISKALNA POLITIKA

- TOM SE POTVRDOM **DRŽAVA** OBVEZUJE DA ĆE U ODREĐENOM ROKU DAVATELJU ZAJMA (VLASNIKU OBVEZNICE) **VRATITI SUMU** KOJU JE PRIMILA NA ZAJAM I DA ĆE MU U MEĐUVREMENU **PLAĆATI KAMATU** PREMA POSEBNOJ KAMATNOJ STOPI

7.3. ANTIDEPRESIJSKA I ANTIINFLACIJSKA FISKALNA POLITIKA

- **KONTRAKCIJSKA FISKALNA POLITIKA, KOJA IMA CILJ SUZBITI INFLACIJU KADA JE PRIVREDA U STANJU PUNE ZAPOSLENOSTI, SASTOJI SE U POVEĆANJU POREZA I SMANJENJU JAVNIH RASHODA**

7.3. ANTIDEPRESIJSKA I ANTIINFLACIJSKA FISKALNA POLITIKA

- **ONA DOVODI DO POVEĆANJA BUDŽETSKIH PRIHODA I SMANJENJA BUDŽETSKIH RASHODA, TJ. DO BUDŽETSKOG SUFICITA**
- **POJAVA VEZANA S TIM POZNATA JE POD IMENOM SUFICITNO FINANSIRANJE**